USNESENÍ

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudců JUDr. Brigity Chrastilové, JUDr. Milady Tomkové, JUDr. Ludmily Valentové a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **V. V.,** zastoupeného JUDr. Martinem Köhlerem, advokátem, se sídlem České mládeže 135, Liberec VIII, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 10. 5. 2004, č. j. OAM - 27/CU - 09 - 09 - 2004, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 25. 6. 2007, č. j. 16 Az 4/2007 - 23,

takto:

I. Kasační stížnost **se odmítá** pro nepřijatelnost.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Rozhodnutím žalovaného ze dne 10. 5. 2004, č. j. OAM - 27/CU - 09 - 09 - 2004, byla žalobcova žádost o azyl zamítnuta jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. g) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“). Žalovaný své rozhodnutí odůvodnil tím, že žalobce (dále jen „stěžovatel“) měl ve vlasti pouze ekonomické a rodinné problémy, nemohl nalézt zaměstnání a pro neshody s rodiči neměl ani kde bydlet. Neuvedl tedy žádné skutečnosti, ze kterých by bylo možné dovodit, že by byl na Ukrajině pronásledován pro některý z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu či se takového pronásledování opodstatněně obával.

Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel v zákonné lhůtě žalobu ke Krajskému soudu v Ústí nad Labem, v níž pouze uvedl, že s rozhodnutím nesouhlasí, protože žalovaný na podkladě shromážděných důkazů nesprávně posoudil skutkový stav věci a na základě toho vydal rozhodnutí v rozporu se zákonem o azylu. Krajský soud žalobu rozsudkem ze dne 15. 12. 2004, č. j. 41 Az 20/2004 - 22, zamítl. Tento rozsudek byl na základě stěžovatelem podané kasační stížnosti zrušen rozsudkem Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 1. 2007, č. j. 6 Azs 336/2005 - 45, s tím, že krajskému soudu bylo uloženo, aby stěžovatele vyzval k doplnění žalobních bodů, které v jeho původní žalobě chyběly.

V doplnění žaloby stěžovatel prostřednictvím svého zástupce uvedl, že žalovaný porušil § 3 odst. 3 a 4, § 32 odst. 1, § 33 odst. 2, § 46 a § 47 odst. 3 zákona č. 71/1967 Sb., o správním řízení (účinného do 31. 12. 2005), a § 12 zákona o azylu. Tato tvrzená pochybení spatřoval především ve skutečnosti, že žalovaný nezjistil přesně a úplně skutečný stav věci, protože nedbal zásady materiální pravdy a neumožnil stěžovateli spolupůsobit a uplatnit důkazy v jeho prospěch. Pokud žalovaný důkazy účastníkem řízení navrhované neprovede, měl by důvody, které jej k tomu vedly, ve svém rozhodnutí uvést. Nic takového žalovaný neudělal. Nebyl-li účastník řádně vyrozuměn o zahájení řízení a dozvěděl se o něm teprve z rozhodnutí správního orgánu, byl zbaven svého práva vyjádřit se k podkladu rozhodnutí i ke způsobu jeho zjištění. Stěžovatel dále uvedl, že v daném řízení je nutno vyhodnotit též subjektivní aspekt žádosti, a pokud jde o objektivní aspekt, měl být vnímán v kontextu situace v zemi původu. Úvahy o obavě z návratu do vlasti se přitom nemusejí nutně zakládat na osobních zkušenostech žadatele, ale mohou být podloženy tím, co se stalo např. jeho přátelům či příbuzným. Obavy z pronásledování možná nebyly ze strany stěžovatele v řízení jednoznačně uplatněny, avšak platí, že nemusí z psychologických důvodů být schopen vyjádřit své prožitky a svou situaci politickou terminologií. V průběhu ústního jednání před krajským soudem pak stěžovatelův zástupce v závěrečné řeči uvedl, že stěžovatel patřil do sociální skupiny sociálně slabých lidí a šikanován ukrajinskými vládními strukturami byl právě z tohoto důvodu.

Krajský soud rozsudkem ze dne 25. 6. 2007, č. j. 16 Az 4/2007 - 23, stěžovatelovu žalobu zamítl a žádnému z účastníků nepřiznal právo na náhradu nákladů řízení. V odůvodnění svého rozhodnutí zejména uvedl, že stěžovatel v průběhu správního řízení odůvodnil žádost o azyl pouze svými ekonomickými problémy v domovské zemi a snahou o legalizaci pobytu v České republice. Sociální skupina ve smyslu § 12 zákona o azylu představuje skupinu osob, která se vyznačuje objektivně společnou charakteristikou, nebo jíž společnost alespoň takto vnímá. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotyčných osob. Z tohoto důvodu nelze za sociální skupinu považovat sociálně slabé osoby, neboť se nejedná o jejich vrozenou charakteristiku. Stěžovatel tak v průběhu řízení před žalovaným neuvedl žádnou skutečnost svědčící o tom, že by mohl být pronásledován z důvodů uvedených v § 12 zákona o azylu, a proto žalovaný nepochybil, jestliže jeho žádost o udělení azylu zamítl jako zjevně nedůvodnou podle § 16 odst. 1 písm. g) téhož zákona. Povinnost zjistit skutečný stav věci má žalovaný podle § 32 odst. 1 správního řádu pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl. Protože stěžovatel v průběhu pohovoru žádnou relevantní skutečnost neuvedl, nebylo důvodu pohovor opakovat, a to zvláště pokud uvedené skutečnosti odpovídaly sdělením v samotné žádosti o azyl. Žalovaný si opatřil všechny nezbytné podklady pro rozhodnutí, přesně a úplně zjistil skutečný stav věci a na daný případ správně aplikoval příslušný právní předpis.

Proti tomuto rozsudku podal stěžovatel kasační stížnost, v níž výslovně namítal kasační důvod podle § 103 odst. 1 písm. b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s."). Konkrétně především konstatoval, že neexistuje všeobecně přijatá definice pojmu pronásledování, přičemž z článku 33 Úmluvy o právním postavení uprchlíků z roku 1957 vyplývá, že ohrožení života nebo svobody z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině či pro zastávání určitých politických

názorů je vždy pronásledováním. Stěžovatel z Ukrajiny uprchl, protože se odmítl podřídit sociálním omezením. V kasační stížnosti pak stěžovatel dále zopakoval svou žalobní argumentaci týkající se subjektivního a objektivního aspektu pojmu pronásledování a dále konstatoval, že držení cestovního pasu nemůže být vždy považováno za důkaz loajality na straně stěžovatele nebo za projev neexistence obav ve vztahu k dané zemi. Pouhé držení cestovního pasu není překážkou udělení azylu. Stěžovatel nesouhlasí se závěrem žalovaného i soudu, že jej k žádosti o azyl vedly toliko ekonomické důvody, přičemž je zároveň přesvědčen, že splňuje charakteristiku pronásledované sociální skupiny, jak ji vymezil v odůvodnění rozsudku krajský soud. Zařazení do skupiny chudých bylo příčinou stěžovatelova pronásledování, přičemž nechtěl-li poskytovat úplatky, byl ze strany státních orgánů šikanován a ponižován. Dle jeho názoru může přicházet v úvahu i otázka pronásledování pro zastávání určitých politických názorů, neboť postačí, pokud byl určitý postoj zřetelně projeven. Stěžovatel byl perzekuována za to, že se odmítl podřídit společenské realitě na Ukrajině a trval na zásadách právního státu. Stěžovatel dále zopakoval svou žalobní argumentaci ve vztahu k rozsahu zjištění skutečného stavu věci a možnosti provést opakovaný pohovor. Závěrem navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti popřel její oprávněnost, neboť se domnívá, že jak jeho rozhodnutí ve věci azylu, tak rozsudek soudu byly vydány v souladu s právními předpisy. Zároveň odkázal na obsah správního spisu a na stěžovatelovy výpovědi učiněné v průběhu správního řízení. Žalovaný setrval na tom, že stěžovatel v řízení uvedl pouze ekonomické důvody žádosti o udělení azylu a snahu o legalizaci pobytu na území České republiky.

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 s. ř. s.), a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatel byl účastníkem řízení, z něhož napadené usnesení vzešlo (§ 102 s. ř. s.), stěžovatel je zastoupen advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.). Stěžovatel namítá kasační důvody podle § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s. Podle *nálezu Ústavního soudu ze dne 8. 6. 2005, sp. zn. IV. ÚS 136/05* ustanovení § 104 odst. 3 písm. a) soudního řádu správního zajišťuje, aby se Nejvyšší správní soud nemusel znovu zabývat věcí, u které již jedenkrát svůj právní názor na výklad hmotného práva závazný pro nižší soud vyslovil, a to v situaci, kdy se nižší soud tímto právním názorem řídil. Vztáhnout však citované ustanovení též na případy, kdy Nejvyšší správní soud pouze vytýká nižšímu správnímu soudu procesní pochybení, by ve svých důsledcích mohlo vést k naprosté zbytečnosti Nejvyššího správního soudu, neboť by mohl tento soud v každé projednávané věci vždy prvním kasačním rozhodnutím vytknout jakoukoli (třebas i malichernou) procesní vadu a poté v druhém kasačním řízení kasační stížnost odmítnout, a tím odmítnout i věcný přezkum naříkaného rozhodnutí z pohledu aplikace hmotného práva. Kasační stížnost je proto přípustná.

Po konstatování přípustnosti se Nejvyšší správní soud dále ve smyslu § 104a s. ř. s. musel zabývat otázkou, zda kasační stížnost svým významem podstatně přesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Pokud by tomu tak nebylo, musela by být podle citovaného ustanovení odmítnuta jako nepřijatelná. Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je

podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem, jehož výklad provedl Nejvyšší správní soud již ve svém usnesení ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39. O přijatelnou kasační stížnost se podle tohoto usnesení může jednat v následujících typových případech:

1) Kasační stížnost se dotýká *právních otázek, které dosud nebyly vůbec či nebyly plně řešeny judikaturou Nejvyššího správního soudu*.

2) Kasační stížnost se týká *právních otázek, které jsou dosavadní judikaturou řešeny rozdílně*. Rozdílnost v judikatuře přitom může vyvstat na úrovni krajských soudů i v rámci Nejvyššího správního soudu.

3) Kasační stížnost bude přijatelná pro potřebu učinit *judikatorní odklon*, tj. Nejvyšší správní soud ve výjimečných a odůvodněných případech sezná, že je namístě změnit výklad určité právní otázky, řešené dosud správními soudy jednotně.
4) Další případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán tehdy, pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno *zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele*.

O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:

a) Krajský soud ve svém rozhodnutí *nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu* a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu.

b) Krajský soud *v jednotlivém případě hrubě pochybil* při výkladu hmotného či procesního práva.

Stěžovatel žádné argumenty pro případné konstatování přijatelnosti sám nepředložil. Při hodnocení kritérií přijatelnosti je východiskem Nejvyššího správního soudu především zjištění, zda dosavadní judikatura dostatečně a jednotně odpovídá na soubor otázek přednesený v kasační stížnosti.

Vymezení pojmu sociální skupina ve vztahu k pojmu pronásledování podle § 12 zákona o azylu se Nejvyšší správní soud mnohokráte zabýval. Již v rozsudku publikovaném pod č. 364/2004 Sb. NSS konstatoval, že určitá sociální skupina ve smyslu § 12 zákona o azylu je skupina osob, která se vyznačuje objektivně společnou charakteristikou nebo kterou společnost alespoň takto vnímá. Tato charakteristika má často povahu vrozeného, nezměnitelného rysu nebo je jinak zásadní pro lidskou identitu, svědomí nebo výkon lidských práv dotyčných osob. I pouhá příslušnost k určité sociální skupině může být postačujícím důvodem pro udělení azylu; rozhodující je ovšem existence odůvodněného strachu z pronásledování, směřujícího vůči žadateli o azyl jako příslušníku určité sociální skupiny, jež podnikají úřady země, případně jež vychází od některých složek obyvatelstva, které nerespektují normy stanovené v zákonech dotyčné země, a úřady vědomě takové jednání tolerují, případně odmítají či jsou neschopné zajistit účinnou ochranu.

V rozsudku ze dne 14. 1. 2004, č. j. 2 Azs 69/2003 - 48, dostupném na www.nssoud.cz, pak bylo konstatováno, že sociální skupina ve smyslu ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, je společenský útvar, jenž je určitelný natolik přesně, aby byl vůbec způsobilý k pronásledování. Příslušnost k sociální skupině je totiž nutno vnímat jako možnost, na jejímž základě může ČR poskytnout ochranu i z jiných důvodů motivujících k pronásledování než z důvodu rasy, náboženství, národnosti či politického přesvědčení. Takovými důvody jsou typicky příslušnost k sexuálním menšinám, skupinám spojeným přesvědčením nenáboženské a nepolitické povahy a jiným skupinám, jevícím znak způsobilý k pronásledování, jenž nemusel být zákonodárci v době přijímání zákona o azylu vůbec znám. Za sociální skupinu proto nemůže být považována skupina lidí, kteří nemají v daném státě vliv, a to zejména proto, že se nejedná o objektivní ověřitelnou skutečnost, ale o pocit, jímž v určité fázi svého života může trpět takřka jakýkoli člověk v jakékoli reálně existující společnosti.

V rozsudku publikovaném pod č. 181/2004 Sb. NSS zdejší soud judikoval, že správní orgán má povinnost zjišťovat skutečnosti rozhodné pro udělení azylu podle § 12 zákona o azylu, jen tehdy, jestliže žadatel o udělení azylu alespoň tvrdí, že existují důvody v tomto ustanovení uvedené. V opačném případě žádost jako zjevně nedůvodnou podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. g) téhož zákona zamítne. Povinnost zjistit skutečný stav věci dle ustanovení § 32 správního řádu má správní orgán pouze v rozsahu důvodů, které žadatel v průběhu správního řízení uvedl.

Ustálená a vnitřně jednotná judikatura Nejvyššího správního soudu poskytuje tedy dostatečnou odpověď na námitky podávané v kasační stížnosti a krajský soud se prima facie v napadeném rozsudku neodchyluje od výkladu předmětných ustanovení podaného v citovaných rozhodnutích. Nejvyšší správní soud neshledal ani žádný jiný z výše vymezených důvodů pro přijetí kasační stížnosti k věcnému projednání. Za těchto okolností Nejvyšší správní soud konstatuje, že kasační stížnost svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele. Shledal ji proto ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. nepřijatelnou a odmítl ji.

O nákladech řízení rozhodl soud podle ustanovení § 60 odst. 3 s. ř. s., podle něhož žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, jestliže byl návrh odmítnut.

Poučení: Proti tomuto usnesení **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. února 2008

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda

senátu